

Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық жобалар бойынша гранттық қаржыландыруға арналған конкурсқа қатысуға өтінім

Түсіндірме жазба

1. Жалпы ақпарат.

1.1. Жоба тақырыбының атауы. «Ұлттың рухани қайта өркендеу бағдарламасын жүзеге асырудағы отандық кескіндеменің дидактикалық әлеуеті»

1.2. Өтінім берілетін ғылымды дамытудың басым бағытының атауы. 8. Білім және ғылым саласындағы зерттеулер.

1.3. Өтінім берілетін мамандандырылған ғылыми бағыттың атауы, зерттеудің түрі.

8.1. XXI ғасырдағы білім, ғылым, мәдениет және спорт проблемаларын іргелі, қолданбалы, пәнаралық зерттеулер: **8.1.3.** Қазақстанның мәдени мұрасы, қазіргі заманғы мәдениеті, өнері және мәдени индустриясы, қолданбалы.

1.4. Жобаның басталатын және аяқталатын болжамды күні, оның айлармен көрсетілген ұзақтығы. 01.01.2021 г. - 31.12. 2023 жж., 36 ай.

1.5. Гранттық қаржыландырудың сұралатын сомасы (жобаны іске асырудың бүкіл мерзіміне және жылдар бойынша, мың теңге). 43980,62 мың. теңге жобаның бүкіл іске асыру мерзіміне, оның ішінде:

2021 ж. – 15646,284 мың теңге,

2022 ж. – 15221,048 мың теңге,

2023 ж. – 132113,288 мың теңге.

1.6. Сарапшыларды іріктеу үшін өтінімнің саласы мен бағытын сипаттайтын түйін сөздер. Рухани жаңғыру, мәдени мұра, кескіндеме тұындылығы, мұғалім кадрларын дайындау, этномәдениеттану құраушы, инновациялық көзқарастар, оқу-әдістемелік қамту.

2. Жобаның жалпы тұжырымдамасы

2.1. Кіріспе бөлім.

Болашақ мұғалімнің этнопедагогика және этномәдениеттану негіздерін білуінің маңызы зор: халық мәдениеті туралы, ғылым және өнер саласында ұлттық жетістіктер туралы білімдері негізінде оқу-тәрбие үдерісін құруға қабілетті жас мамандарды даярлау заманауи мектеп жағдайында тез бейімделуге, ұжым мен балалардың құрметіне бөленуге көмектеседі. Оқу үдерісінде этнология бойынша мәліметтерді қолдана отырып, мұғалім толықтай патриоттық, азаматтық, адамгершілік-эстетикалық тәрбие мақсаттарын жүзеге асырады. Педагогика мамандығы студенттерінің кәсіби біліктілігін қалыптастыру бойынша жұмыстағы стратегиялық бағыт - Қазақстанның мәдени мұрасын, оны даму және тәрбие әлеуетінде алатын рөлін меңгеру.

2.2 Жоба мақсаты

Кескіндеме тұындыларының педагогикалық мүмкіндіктерін зерттеп, оларды ұлттың рухани жаңғыруының мемлекеттік бағдарламасын іске асыру құралы ретінде пайдаланудың тұжырымдамалық моделін жасау. Этномәдени материалды жүйелеу қағидасы негізінде педагогикалық кадрларды даярлауды одан әрі жетілдіру және соның нәтижесінде Қазақстандағы мәдени мұраның дамып, тәрбиелену әлеуетін арттыру.

2.3. Жоба міндеттері

- студенттерді отандық кескіндеме құралдарымен тәрбиелеудің негізгі үрдістерін, принциптері мен ұйымдастырушылық формаларын анықтау;
- студенттердің этномәдени қалыптасу бағдарламасын құрастыру және ЖОО оқыту жағдайында отандық кескіндеменің дидактикалық әлеуетін пайдалана отырып, оны жүзеге асыру процесінің ерекшелігін анықтау;

- отандық кескіндеме туындыларын тарту арқылы педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттерін оқыту мен тәрбиелеуді интеграциялаудың мазмұндық-технологиялық негіздеу және эксперименттік сынақтан өткізу;
- ұлттың рухани жаңғыру бағдарламасын орындау үшін отандық кескіндеме туындыларын пайдалану бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлеу;
- отандық кескіндеменің дидактикалық әлеуетін ескере отырып, этномәдениеттану бағытындағы элективті курстардың авторлық бағдарламаларын жасау; оларды қолдануды оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеумен қамтамасыз ету - оқу-тәрбие үдерісіне этномәдениеттанушылық материалды педагогикалық тұрғыдан тиімді ендірудің теориялық-әдістемелік негіздерін анықтау.

3. Жобаның ғылыми жаңалығы және маңызы

Қазақстан Республикасында 2014 жылдан бастап қазақстандықтардың жоғары руханиятын қалыптастыруға бағытталған мәдени саясат тұжырымдамасы іске асырылуда. Елбасы Н.Ә. Назарбаев сананы жаңғыртудың алты бағытының арасында ұлттық бірегейлікті сақтау мен білімге табынуды атайды [4]. Жобаның мазмұндық және дидактикалық қамтамасыз етуінде авторлар "дамудың әмбебап моделі жоқ, тек ұлттық модель ғана бар" постулатын объект ретіне келтіреді [5;11]. Бұл тәсілдің міндеттерін іске асыруда Үкімет пен ғалымдар елеулі және тиімді қадамдар жасады [1,2,3]. Мәселен, "Мәдени мұра" бағдарламасы – ел тарихындағы теңдессіз гуманитарлық акция – мәдени саясаттың негізгі басымдықтарының біріне айналды. Ұлттық мәдениет пен жазудың көпғасырлық тәжірибесін жинақтау, мемлекеттік тілде әлемдік ғылыми ойдың, мәдениет пен әдебиеттің үздік жетістіктері негізінде гуманитарлық білім берудің толыққанды қорын құру бойынша үлкен жұмыс жүргізілді. "Мәдени мұра" бағдарламасы Париждегі ЮНЕСКО штаб-пәтерінде ұсынылды, ол басқа елдерде ұқсас бағдарламаларды әзірлеу үшін үлгіге айналды (ЮНЕСКО сайтында бағдарламаға сілтеме бар). "Қазақтың дәстүрлі мың күйі" және "Қазақтың дәстүрлі мың әні" жобалары кең қоғамдық резонанс алды [8,9]. Бұл қазақ дәстүрлі музыкасының түпнұсқалы орындаудағы шығармаларын жинау, дайындау (өңдеу, реставрациялау, цифрлау) және CD-дискілерін шығару бойынша ұлттық мәдениет тарихындағы ауқымы жағынан орасан зор және теңдессіз еңбек [10, 12].

Еліміздің білім беру мекемелері бүгінде ұлттың рухани жаңғыру бағдарламасын мүлтіксіз орындауға бағдарланған, осыған байланысты Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының талаптарын іске асыру үшін этномәдениеттану материалдарын іріктеу және жүйелеу проблемасы өзекті болып отыр, онда басым бағыт ретінде педагогикалық кадрларды даярлаудың жоғары деңгейі анықталған[1]. Болашақ мұғалімдердің қалыптасуында отандық кескіндеме туындыларын пайдалану тезисі өте объективті болып көрінеді.

Ұлттық мәдениет, дәстүрлер, құндылықтар саласындағы зерттеулер жастардың рухани қалыптасуында отандық кескіндеме туындыларын пайдалану қажеттілігін көрсетеді: онда ұлттық рухтың көрінісі Ұлы дала елінің педагогикалық бағытының қозғаушы күші бола отырып, елдің жас ұрпағының рухани қалыптасуына үлкен педагогикалық әсер етуге арналған қуатты әлеуетті тудырады. Кескіндеме шығармаларының тәрбиелік мәні оның ерекше табиғатымен анықталады: түстер өнерінің арқасында адам әлемді өзінің көп түсті бейнесінде қабылдайды, осы әлемнің шексіздігімен танысады және уақыт пен кеңістікпен шектелген өзінің тәжірибесін жалпыадамзаттық тәжірибеге дейін кеңейтеді. Педагогикалық тұрғыдан алғанда, отандық кескіндеменің гедонистік функциясы оны ерекше жағдайға қояды және оны ерекше білім беру құралы ретінде, адами құндылықтар туралы идеяларды қалыптастырудың күшті тетігі ретінде сипаттауға мүмкіндік береді. Кескіндеме өнеріне үндеу жеке тұлғаны өзгерту, оның дамуы мен рухани қалыптасуының оң процесіне әсер ететін жаңа

әлеуметтік-психологиялық формацияларды қалыптастыру процесі ретінде ұйымдастырылған.

Педагогикалық жоғары оқу орындары студенттерінің оқу-тәрбие процесінде отандық кескіндеменің дидактикалық әлеуетін пайдалану технологияларын игеруіне жүйелік-модельдік тәсілдерді әзірлеу проблемасы өзекті болып көрінеді. Әлем және онымен қарым-қатынас туралы білім жалпыадамзаттық, таптық, ұлттық және психологиялық ерекшеліктері бар ерекше жеке образдарда беріледі. Жоба отандық кескіндеме туындыларын игеру арқылы рухани жаңғыру бағдарламасын мүлтіксіз орындау форматында кескіндеме туындыларымен жұмысты мазмұнды және дидактикалық қамтамасыз етуге бағытталған, онда өмірдің мәні өмірдің өзі контекстіне енеді, сондықтан Өнер өмір салтын қабылдауға, тануға, түсінуге және түсінуге ықпал етеді.оның рухани құндылықтары.

Президент Н.Ә. Назарбаевтың еңбектерінде және сөйлеген сөздерінде айқындалған елдің стратегиялары жобаны әзірлеудің пәрменді алғышарты болды [3,4,5,7,8].

Елде жүргізілген және зерттелетін тақырыпқа қатысты алдыңғы ғылыми зерттеулерге шолу да маңызды болды. Рухани-адамгершілік тәрбиеде қолданбалы ұлттық өнерді қолдануға арналған еңбектер бар, музыканы қолдануға тиісті көңіл бөлінеді, фольклор мен театрдың дидактикалық мүмкіндіктері назардан тыс қалмайды [16,17,18]. Библиографияда көрсетілген жұмыстарды талдау 1) Жастардың рухани қалыптасуында отандық кескіндеме туындыларын пайдалану мәселесінің жеткіліксіз дамығанына көз жеткізуге мүмкіндік берді; 2) жобада көрсетілген тақырыптың маңыздылығында. Жоба идеяларының қазіргі аналогтардан түбегейлі айырмашылығы-отандық кескіндеме өнеріне жүгіну: мұндай жобалар мен зерттеулер жеткіліксіз форматта ұсынылған, бұл жоба авторлары ұсынған идеяларды өзекті және пайдалы етеді: "ортақ тіл, мәдениет, тарих – мықты мемлекеттің негізі" тезисі (Н.Ә. Назарбаев) негізге алынды.

Оқу-тәрбие процесіне отандық кескіндемені енгізу жөніндегі жұмыстың өзектілігі мәдени өнімді тұтынушылардың қазіргі заманғы талаптарынан туындады: қазақтардың ұлттық өнерінің алуан түрлеріне және оның әлеуетін ұлттың рухани жаңғыруында пайдалануға арналған ғылыми зерттеулер қатарында отандық кескіндеме аз зерттелген салалардың бірі болып қала береді. Жобаның ғылыми маңыздылығы отандық шығармашылықтың осы түрінің ұлттық рухы қазақ халқының фольклорлық, әдеби, театрлық, музыкалық мұралары қатарында қазақ халқының эстетикалық көзқарастарын ұсынудың пәрменді нысандарының бірі ретінде пайдаланылатындығында.

Мұндай зерттеулер жеткіліксіз, осыған байланысты жоба жетекшісі И.С. Смановтың жұмыстарының маңыздылығын атап өткен жөн: онда кескіндеме туындыларының маңыздылығының дидактикалық форматы айқын байқалады, онда қазақ халқының өміріндегі оқиғалар суреттеліп қана қоймай, тұтас дәуір, адамгершілік қасиеттердің қалыптасуына және өзіндік бірегейлікті түсінуге оң ықпал ететін ұлттың құндылықтары мен дүниетанымдарының жүйесі пайда болады [4]. Жарияланған материалдар профессор, педагогика ғылымдарының докторы и. с. Сманова, оның көп жылғы зерттеулерінің нәтижелері, республикалық және халықаралық конференцияларға қатысуы және оның Париждегі Халықаралық көрмеде (2015 ж.) "мәңгілік құндылықтар" кітабының жоғары бағасы (Астана, 2013 ж.) белгіленген жобаның мақсаты мен міндеттерін іске асырудың пәрменді тәсілі ретінде сипатталуы мүмкін. Жарияланымдардың мазмұны отандық суретшілердің туындыларын пайдалану қазақстандық жастардың мәдениетке деген эстетикалық көзқарасын қалыптастыруға ықпал ететіндігінің, эмоционалды-бейнелі, көркемдік-танымдық белсенділікті ынталандыратындығының, оның өз халқының тарихы мен құндылықтарына деген қызығушылығын дамытатындығының айқын дәлелі болып табылады.

Жобаның жаңашылдығы сонымен қатар қазіргі педагогикалық жоғары оқу орындары жағдайында болашақ мұғалімдерді даярлау арқылы жалпы білім беретін мектеп оқушыларының рухани қалыптасуы жөніндегі жұмыстың жүйелі-модельденген

сипаттамасын ұсынады. Мұндай дайындықтың маңыздылығы жобаға мәлімделген орындаушылар қатысқан жүргізілген эксперименттердің материалдарымен дәлелденеді: О. А. Стычева (орыс тілі мен әдебиеті), Г. С. Сманова (шет тілі). Сабақ барысында отандық суретшілер жасаған көркем образдарды қолдана отырып, оқытушылар теориялық ақпаратпен шектелмей, оқушылардың эмоционалды қабылдауын жандандыруға, көркем шығармаларды шығармашылық талдау дағдыларын қалыптастыруға, олардың сәтті дамуына және халықтың рухани мұрасын қалыптастыруға ықпал ететін педагогикалық технологияларды таңдап, эксперименталды түрде тексеріп, өз мақалаларында сипаттады. Бұл материал жоба бойынша алдағы жұмыстың негізі ретінде ұсынылуы мүмкін.

Жағдайға талдау жасау және осындай форматтағы педагогикалық қызметтің ғылыми дәлелділігі негізінде жоғары оқу орындарының оқу жоспарларына міндетті компонент ретінде "отандық кескіндеме арқылы ұлттың рухани жаңғыруы" бағдарламасын әзірлеу мен енгізуден тұратын жобаға қатысушылар көздеген түпкілікті нәтиже де маңызды. Жүйелік-үлгілеуші материалды жинау және өңдеу; оны жариялау; интеграция қағидаттарын ескере отырып және өскелең ұрпақтың рухани қалыптасу міндеттерін шешу үшін отандық кескіндеме туындыларын тарту арқылы педагогикалық мамандықтар студенттерінің кәсіби даярлығын ұйымдастыру бойынша оқытушыларға арналған әдістемелік ұсынымдар жасау – мұндай тәсіл жобаның практикалық маңыздылығын айқындайды. Ұсынылған жоба жастардың рухани-адамгершілік қалыптасу міндеттерін шешу үшін отандық кескіндеме туындыларын қолдану білімдері мен дағдыларын толық меңгерген педагогикалық мамандықтар түлектерін даярлаудың нақты жұмыс істейтін моделін құруға бағытталған.

Жобаның дидактикалық қажеттілігі ұлттық масштабпен шектелмейді: оның тиімді бөлігін басқа тілдерге аудару, сондай-ақ халықаралық форматта, оның ішінде 3D форматында ұсыну үшін материалдарды шетелде жариялау жоспарлануда. Ғылыми және технологиялық маңыздылығы әлеуметтік-қоғамдық сұраныспен және негізі рухани сала болып табылатын елді жаңғыртудың басты бағыттарының біріне бағдармен айқындалады. Қазіргі жағдайда елдің бүкіл білім беру жүйесі сананы жаңғыртуға тікелей байланысты, осыған байланысты ұсынылған жоба ұлттық бірегейлікті сақтау міндеттеріне сәйкес келеді және педагогикалық білім саласына байланысты әлеуметтік-қоғамдық сұранысқа ие.

Өнер туындылары арқылы ұлттың рухани жаңғыру проблемаларымен айналысатын қазіргі заманғы зерттеушілердің еңбектерінің тәрбиелік мәні зор, этномәдени кеңістікте ұзақ тарих бойы жинақталған рухани құндылықтардың толықтығы мен жүгін анықтайтын уақыт келді. Нақ осы рухани-адамгершілік құндылықтардың дамуы қазіргі қазақстандық қоғамның рухани қалыптасуының сындарлы перспективасын қамтамасыз ете отырып, ұлттық бірегейлікті құру мен қалыптастыру үшін міндетті негіз болып табылады. Ғылыми ізденістер мен ұлттық өнер түрлерінің дамуы рухани құндылықтардың тамырын адам өмірінің қойнауынан, халықтың этникалық мәдениетінен, менталитетінен, адамгершілік негіздерінен іздеу керек екенін көрсетеді. Жалпы, бұл құбылыстың негізгі негізін руханияттың қалыптасуы мен дамуына ықпал ететін өзара байланысты әртүрлі факторлар құрайды, оларға мыналар жатады: білім, адамгершілік, адамгершілік, эстетика, философиялық және психологиялық негіздер, өнер және шығармашылық (Г.А. Әбдіғалиева).

Жобаны орындау барысында әр түрлі мектептердің оқу-тәрбие процесінде кескіндеме туындыларының маңыздылығы мен қажеттілігін теориялық негіздеуден еліміздің жас ұрпағының рухани қалыптасу міндеттерін іске асыру үшін отандық суретшілердің туындыларын зерделеу арқылы гуманитарлық мамандықтардың педагогикалық жоғары оқу орнының студенттерін даярлауды кешенді оқу-әдістемелік қамтамасыз етуге жоспарлануда. Бұл жобаның идеясы отандық кескіндеменің дидактикалық әлеуеті Қазақстан Республикасының мәдени саясатына сәйкес келеді, онда рухани сала қоғамдық сананы жаңғыртудың негізі деп аталады. Автор көркем-графикалық

факультетте бейіндік пәндерді қамтамасыз ету үшін "Кескіндеме" мазмұндық компоненті бойынша өзінің көзқарасын көрсетті. П.ғ. д., профессор И. С. Смановтың зерттеуін жалғастыра отырып, жобаға қатысушылар гуманитарлық циклдің мектеп сабақтарында кескіндеме туындыларын пайдаланудың инновациялық тәсілдерін әзірлеуде.

4. Зерттеу әдістері және этикалық мәселелер

Этномәдениеттік компонентті жоғарғы оқу орындары оқу жоспарларына гуманитарлық цикл пәндерінің әлеуетін анықтау және жаңдайды талдау негізінде:

- теориялық (философиялық әлеуметтік талдау және қорытындылау, мәдени психологиялық әдебиеттер);
- диагностикалық (сауалнама жүргізу, әңгіме);
- пракологиялық (салыстыру, реттеу, ранжерлеу);
- опсервациялау (тура, жанама және бақылауды ендіру);
- эксперименттік;
- статистикалық.

Жобаға қатысушылар байқау құжаттарымен танысқанын және байқау комиссиясына өзінің құзыреттілігі, біліктілігі, ғылыми-зерттеу жұмысының сапалық және басқа сипаттамалары, оның авторлық және басқа да шектес құқықтарды сақтау, сондай-ақ Қазақстан Республкасының қолданыстағы заңнамаларымен қарастырылған басқа да шектеулер туралы мәліметтермен және анық емес мәліметтер үшін жауапкершілік туралы таныс екенін мәлімдейді.

Жобаға қатысушылар, оның жетекшісі мен орындаушылары байқауға қатысу және оған қосымша тіркелген құжаттардағы жалған мәліметтер үшін толық жауапкершілікті алады.

Ғылыми-зерттеу жұмысын орындау туралы келісім-шарт жасалғанға дейін осы байқауға қатысуға берілген тапсырыс Сіздердің оның ұтқаны туралы мәлімдемесімен бірге біздің арамыздағы міндетті келісім-шарт рөлін атқарады

5. Зерттеу тобы және жобаны басқару

Зерттеу тобының құрамының сипаттамасы, олардың лауазымы, біліктілігі және жобаның жұмыс бағыттары:

1-кесте – Ғылыми зерттеулер жүргізу жөніндегі зерттеу тобының құрамы

Р/с №	Аты-жөні, дәрежесі/ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы	Негізгі жұмыс орны, лауазымы	Жобадағы немесе бағдарламадағы рөлі	Жұмыспен қамтылуы (толық, толық емес)	Жоба бойынша жұмыс кезеңі (ай)		
					1-жыл	2-жыл	3-жыл
1	Сманов Илесхан Сманұлы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті, Психология кафедрасының профессоры	Жобаның ғылыми жетекшісі, бас ғылыми қызметкер	толық	12	12	12
	Стычева Ольга Андреевна,	Оңтүстік	Жетекші				

2	педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент	Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті, Орыс тілі және әдебиеті кафедрасының доценті	Ғылыми қызметкер	толық	12	12	12
3	Сманова Газиза Илесхановна, педагогика ғылымдарының кандидаты	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті, Шетел тілі кафедрасының меңгерушісі	Аға ғылыми қызметкер	толық	12	12	12
4	Барыкулов Руслан Джусупбаевич, педагогика ғылымдарының магистрі	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті,	Ғылыми қызметкер	толық	12	12	12
5	Абайбекова Каламкас Тауәкеловна, заң ғылымдарының магистрі	ЖШС Festival contest	Аға зерттеуші	толық	12	12	12
6	Омирбаева Асель Нурмахановна	ЖҚ МАККО, директор	Аға зерттеуші	толық	12	12	12
7	Омарова Райхан Дарибавна	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті, менеджмент және мониторинг бөлімінің бас маманы	Зерттеуші	толық	12	12	12

Ғылыми жетекші Сманов Илесхан Сманұлы «Мәңгілік құндылықтар» (Астана: Фолиант, 2013. - 200 бет) кітабын жариялады. Еңбек Париждегі кітап көрмесінде (2015) ұсынылған және дипломмен марапатталды. Scopus қорында Author ID **57201632539**, ORCID ID **0000-0001-8021-1788**.

Басылым оқушылар мен мұғалімдерге, университет студенттеріне, колледждер мен мектептердің студенттеріне арналған - сурет салуды жақсы көретін, бағалайтын және қызықтыратын барлық адамдарға арналған. Кітапты оқытудың, дамудың және білім беру міндеттерінің кең ауқымын енгізуді жеңілдетуге бағытталған «Өнер» білім беру өрісінің оқу-әдістемелік қамтамасыз етуінің құрамдас бөлігі ретінде сипаттауға болады. Ұсынылған басылымда шығармалары үлкен интеллектуалды және рухани-адамгершілік әлеуетке ие және планеталық маңызды сипатта болуы мүмкін белгілі кескіндеме шеберлерінің репродукциялары бар кітап кескіндеу тарихына экскурсия ретінде қызмет етеді: онда бейнелеу өнері әлемдік мұра ретінде көрінеді, бәріне түсінікті және жақын. Компилятор таңдалған репродукциялар орыс, ағылшын және қазақ тілдерінде дайындалған құнды және жарқын түсініктемелермен қамтамасыз етілген.

Негізгі жарияланымдар, қолжетімді патенттер туралы, жобаның ғылыми жетекшісі жобаның тақырыбына қатысты авторлық куәліктері туралы мәлімет:

1. И.С. Сманов. Формирование креативного мышления студентов специальности «дизайн»//Международный журнал Экспериментального образования №11 2015 Часть 5.
2. Мырзахметов М., Сманов И.С. Креативті оқыту мемлекетіміздің рухани жаңғыруға апарар жолы. //ХАБАРШЫ "Педагогика ғылымдары" сериясы №1(57).- Алматы.: Абай атындағы ҚазҰПУ,2018.-190-19566.
3. Сманов И.С. Формы профориентационной работы. //Журнал Наука и жизнь Казахстана №1/2 (55). –Астана, 2018. –С.99-101.
4. Сманов И.С., Сманова Г.И. Методы воспитания в обучении английскому языку и их применения в общеобразовательной школе//Журнал Наука и жизнь Казахстана. Астана 12.01.2019 год.
5. Сманов И.С., Сманова Б.И., Сманова Г.И. THE COMPARISON OF EDUCATIONAL SYSTEM OF KAZAKHSTAN AND THE UNITED STATES OF AMERIKA//Журнал Наука и жизнь Казахстана. 234-237с. Астана 10.02.2019 год.
6. Бейсенова Б.Р., Сманов И.С. ЖОО–да кәсіби–бағдарлық жұмыстың белсенді формаларын қолдану тәжірибесі// Хабаршы АГУ (ҚазҰПУ) “Педагогика ғылымдары” сериясы №4 2019 ж. Алматы.

Scopus, Web of science журналдарында жарыққа шыққан ғылыми еңбектері:

1. Massyrova, R.; Bainazarova, T.; Smanov I.; Smanova G.; Meterbayeva, K. and others. Future Teacher Training For The Children Under School Age Reative Abilities Development//PROCEEDINGS OF 2ND GLOBAL CONFERENCE ON PSYCHOLOGY RESEARCHES (GCPR-2014)/ Procedia Social and Behavioral Sciences Том: 190, pp.: 164-168.2015, Web of Science.
2. Smanov, I., Boranbayeva, A., Berkimbayev, K., Arymbayeva, K., Azhibekov, K. Approaches to online learning: A study of the factors affecting teachers in a fully online faculty//Astra Salvensis/ Volume 6, Issue 1, 2018, Pages 631-639, Scopus.
3. Kuderov, N., Sarsenbiyeva, N., Smanov I., (...), Zhakesheva, A., Isatayeva, G. Development of innovation management and entrepreneurship in higher education Kazakhstan //ESPACIOS/ volume 39, issue 15, 2018, article № 26, Scopus.
4. Isatayeva, G., Smanov, I., Mutanova, D., (...), Saduova, Z., Beissembayeva, S. Structural relationship between the motivation to study of the second language (De), stability and the second language knowledge(Article)// XLinguae/ Volume 11, Issue 3, 2018, Pages 146-157 Scopus.

Зерттеу тобына доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты Стычева Ольга Андреевна, университеттегі ғылыми-әдістемелік тәжірибесі мол оқытушы-әдіскер кіреді. Ол оқу-әдістемелік кешендер құрастырады, кескіндемені оқу процесіне енгізу әдістемесін

анықтайды, монографиялар мен кітаптар тарауларын жазуға, ғылыми мақалалар, шолулар мен баяндамалар жазуға қатысады.

Зерттеу тобы мүшелерінің жарияланымдарының тізімі:

1. Стычева О.А., Сластухина О.А., Формирование компетенций как результат реализации образовательных программ в современных высших учебных заведениях: Монография Сочи-Шымкент, 2017 г. – 196 с.
2. Стычева О.А., Специфика научно-исследовательской работы школьников по литературе. Языковое сознание в аспекте межкультурной коммуникации: сб. ст. междунар. конф. / Отв. ред. Е.А. Журавлева. – Астана: Изд-во ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2018. – С. 393-400.
3. Филологический анализ текста: содержательное и методическое обеспечение. Материалы второй II Международной научно-практической конференции «Управление инновационными процессами в условиях модернизации и науки». – Мюнхен (Германия), 2020. – 315-322.
4. Стычева О.А., Козбагарова Б.С., Педагогическая практика в аспекте инноваций. Материалы XVI Международного конгресса социальных наук тюркоязычного мира. – Турция-Казахстан, 2018. – С. 169-177.
5. Karazhigitova K.N., Stycheva O.A., Sartaeва H.M., Abisheva R.Zh., Smanova G.L., Oralbekova A.K., Arzymbetova Sh.Zh Ways of Formation of Professional Competences of Students of Pedagogical Higher Education Institutions (Пути формирования профессиональных компетенций студентов педагогических вузов) Amazonia Investiga. Revista Facultad de Education. – ISSN En linea: 2322-6307 Periodicidad: Semestral. Date:20 April 2019, C130-141. Encuentre este articulo en <http://www.udla.edu.co/revistas/index.php/amazonia-investiga>
6. Стычева О.А., Актореева С. Влияние этнокультуры на становление личности, Наука и жизнь Казахстана (Международный научный журнал, рекомендованный КОКСОН). – Алматы, 2020. – №4/2, С. 214-218.
7. Арынбаева Р.А., Дмитрюк Н.В., Кадеева М.И., Стычева О.А., Сопоставительные ассоциативные исследования особенностей языкового сознания казахского и русского этносов (концепт «семья»), Вестник КГУ им. Уалиханова. – Сер. филол. – Кокшетау, 2019. – № 4. – С. 404-412 (Научный журнал, рекомендованный КОКСОН).
8. Сманова Г.И., Сманова Б.И., Роль и назначения эстетического воспитания. Қазіргі қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайында тілдік білім беру халықаралық ғылыми форум материалдары, 5-6 сәуір, 2016, 157-159б.
9. Жолдасбеков А.А., Қабылбекова З.Б., Қозыбаев Е.Ш., Халила А.Н., Сманова Г.И., Акмеологические вопросы исследования креативной личности. Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований №12, 2015. Россия, 517-520 с.
10. Есенбаева К.А., Жолдасбекова К.А., Сманова Г.И., Формирование креативного мышления студентов специальности дизайн. Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований №11, 2015. Россия, 664-665 с.

Жобаға 50% жас ғалымдардың қатысады, PhD - доктор (Сманова Г.И.) және магистр (Барыкулов Р.Д.). Зерттеу нәтижелерін тексеруге грант алған жағдайда қосымша магистранттар мен студенттер тартылады.

Қосымша персонал жоғары білікті, коммуникация, тұжырымдамалық құралдарды меңгерген.

6. Зерттеу ортасы

ОҚМПУ-да компьютерлік сыныптар бар, олар заманауи офистік техникамен, соңғы буынның компьютерімен жабдықталған және интернетке қосылған. Институтта 1 миллионға жуық электрондық ресурстар бар.

Ақпаратты, соның ішінде аудиовизуалды, зерттеу, мобильді жинау, сақтау және өңдеу үшін, екі қосымша ультрабук Lenovo IdeaPad Yoga 530 Touch i5 8250U / 8GB / 14Win10 / (81EK007ERU), SONY ICD-BX140 цифрлы дыбыс жазғышын, Canon EOS 1300D камерасын, EF-S 18-55 III, Panasonic HC-V380EE-K бейнекамералары, Epson EB-X05 проекторы, анимация, дизайн, 3D модельдеуге арналған бағдарламалар Easy GIF Animator, Express Animate, iClone Pro, ZBrush, Autodesk Maya, Adobe Premiere, Blender сатып алу жоспарлануда.

Инновациялық ақпараттық технологияларды дамыту бойынша зерттеулер барысында Қазақстан Республикасының жетекші жоғары оқу орындарымен де, Ресей, Германия, Италия, Қырғызстан, Тәжікстан университеттерімен де ынтымақтастық қарастырылған, мұндай ынтымақтастық жетекші маман оқытушылармен тәжірибе алмасуды ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Жоба шеңберінде келесі ұйымдармен және мекемелермен ынтымақтастықты жалғастыру жоспарлануда:

- Түркістан облысының білім басқармасы (Түркістан);
- Шымкент қаласының білім бөлімі (Шымкент);
- Шымкент қаласындағы педагогикалық шеберлік орталығы;
- Мәскеу мемлекеттік педагогикалық университеті (Мәскеу);
- Тәжікстан Республикасының Білім академиясы (Душанбе);
- Қырғыз мемлекеттік университеті. И.Арабаева (Бішкек);
- Қырғыз ұлттық университеті. Ж.Баласағын (Бішкек).

Сондай-ақ келесі университеттермен бірлескен жұмыс жоспарланған:

- Ресей мемлекеттік педагогикалық университеті. А.И.Герцен (Санкт-Петербург);
- Гамбург университеті;
- Ла Сапиенца Рим университеті (Рим);

Жобаны іске асыру барысында орындаушылар ҚР Ұлттық кітапханасына, Ұлттық музейлерге, архивтерге жіберіледі, Қазақстан Республикасында және көршілес елдерде өткізілетін ғылыми-әдістемелік семинарлар мен тренингтерге қатысады, тәжірибе алмасады. Ресей Федерациясының, Германияның, Италияның жетекші педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттеріне университеттік оқытуды ұйымдастыру тәжірибесімен танысу жоспарлануда (іссапарлар мен тағылымдамалар ұйымдастыру арқылы).

7. Жобаның жалпы құнының негіздемесі

Жобаның барлық кезеңінде гранттық қаржыландырудың сұралған көлемі 43 980,62 мың теңгені құрайды. Сұралған қаржы көлемі негізінен жоғары білікті орындаушылардың еңбек ақысын төлеуге, сондай-ақ тәжірибе алмасу, университеттер, мектептер және мұғалімдердің біліктілігін арттыру институтының базасында тәжірибелік жұмыстар жүргізу мақсатында, шетелдік іссапарларға арналған. Белгілі бір бөлігі монография мен кітап шығаруды ғылыми-ұйымдастырушылық қамтамасыз етуге, сондай-ақ анимациялық элементтері бар деректі бейнефильм шығаруға, ғылыми әдебиеттерді алуға арналған, компьютерлік техниканы сатып алу және жоспарланған оқу-әдістемелік кешендердің электрондық нұсқаларын жасау жоспарланған. Жоба бойынша жиынтық есеп (бюджет) 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте - Сұратылған сома бойынша шығыстардың жиынтық сметалық есеп-қисабы

Р/с №	Шығыстар бабының атауы	Қаржыландыру көлемі, мың теңге			
		Барлығы	2021 жыл (1-жыл)	2022 жыл (2-жыл)	2023 жыл (3-жыл)
1.	Еңбекке ақы төлеу	22680,22	7560,00	7560,00	7560,00
2.	Қызметтік іссапарлар:	8041,82	3981,684	2584,448	1074,688
2.1.	Қазақстан Республикасында	2151,82	896,684	180,448	1074,688
2.2.	Қазақстан Республикасынан тыс	5890,00	3085,00	2404,00	0
3	Басқа да көрсетілетін қызметтер мен жұмыстар	3500,00	400,00	1200,00	1900,00
4.	Материалдарды сатып алу	407,00	119,00	119,00	169,00
5.	Жабдықтар мен (немесе) бағдарламалық қамтамасыз етуді (заңды тұлғалар үшін) сатып алу	1649,00	1051,00	598,00	0
6.	Ғылыми-ұйымдастырушылық сүйемелдеу	4475,00	1325,00	1950,00	1200,00
7.	Үй-жайды жалға алу	0	0	0	0
8.	Жабдықты және техниканы жалға алу	0	0	0	0
9.	Жабдықтар мен техникаларды пайдалану шығыстары	0	0	0	0
10.	Салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер	3628,80	1209,60	1209,60	1209,60
Жиыны		43980,62	15646,284	15221,048	13113,288

8. Жобаны іске асыру жоспары

Жобаның кезеңдері мен қойылған міндеттерді қоса алғанда, жобаның егжей-тегжейлі, дәйекті жұмыс жоспары 3-кестеде келтірілген.

3-кесте - Іске асыру жөніндегі жұмыстардың жоспары

P/c №	Міндеттердің атауы және оларды іске асыру жөніндегі іс-шаралар	Орындауды бастау (күн/ай/жыл)	Ұзақтығы	Жобаны іске асырудан күтілетін нәтижелер (тапсырмалар мен іс-шаралар бойынша), аяқталу нысаны		
				1-жыл	2-жыл	3-жыл
1	2	3	4	5	6	7
1.	Педагогикалық сауатты және картиналарды оқу процесінде тиімді жүзеге асырудың теориялық және әдістемелік негіздерін меңгеру.	4 қаңтар, 2021ж.	12	ХҒТК-ға қатысу, баяндамалармен презентациялар, мақалалар жариялау		
1.1	Этномәдени бағдар көздерін зерттеу; ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді талдау; университеттегі оқу процесін бақылауды ұйымдастыру. Әр түрлі типтегі мектептерде сауалнамалар, сұхбаттар, сауалнамалар жүргізу (мұғалімдер мен оқушыларды қамту).	4 қаңтар, 2021ж.	12	ҚР БҒМ БҒССҚҚ ұсынылған басылымдарда мақаланы жариялау		
1.2	Жақын және алыс шетелдердегі педагогикалық ЖОО студенттері үшін университеттік оқытуды ұйымдастыру тәжірибесімен танысу (іссапарлар мен тағылымдамалар ұйымдастыру арқылы).	25 сәуір 2022ж.	20	Халықаралық, республикалық ғылыми конференцияларда баяндама жасау. Зерттеу нәтижелерін қамтитын материалдарды жариялау	Халықаралық, республикалық ғылыми конференцияларда баяндама жасау. Зерттеу нәтижелерін қамтитын материалдарды жариялау	

1.3	Рухани сфераны қалыптастырудың тиімді тәсілі ретінде отандық кескіндемелерімен танысу негізінде мұғалімдердің біліктілігін арттыру әдістемесін әзірлеу.	4 қаңтар, 2021ж.	12	«Педагогикадағы кескіндеме» монографиясын шығару		
2	Оқу үрдісіне отандық кескіндемесі шығармаларының дидактикалық әлеуетін енгізу моделін құру. Зерттеу нәтижелерін жариялау.	3 қаңтар, 2022ж.	24		ОҚМПУ академиялық топтарында пилоттық эксперимент ұйымдастыру.	Эксперимент нәтижелері бойынша Web of Science мәліметтер базасындағы Social Science Citation Index немесе Arts-Humanities Citation Index немесе Russian Science Citation Index немесе Scopus мәліметтер базасында CiteScore процентиімен жариялау жоспарланған, кем дегенде 35 (отыз бес), сонымен қатар кемінде екі мақала мен шолулар ҚР БҒМ БҒССҚК ұсынған шетелдік және отандық басылымдарда.
2.1	Педагогикалық мамандықтардың оқу бағдарламасына енгізу үшін дидактикалық модельдер жасау және нақты әдістемелік ұсыныстар дайындау.	3 қаңтар, 2022ж.	12		«Отандық кескіндеме арқылы ұлттың рухани жаңғыруы» кітабын дайындау және басып шығару	
2.2	Қалыптастырушы экспериментке	5 мамыр, 2022 г.	2		Біліктілікті арттыру	

	отандық кескіндемелерінің тұындыларын таңдау және оқыту экспериментін өткізу.				институтында оқытушыларға семинар өткізу; семинар материалдарын жариялау	
3	Гуманитарлық пән мұғалімдеріне арналған нұсқаулар мен ұсыныстар жасау. Элективті курстардың құрылымы мен мазмұнын анықтау.	2 қаңтар, 2023ж.	6			Авторлық оқыту бағдарламаларын құру: «Отандық кескіндеме туындыларын сыныптан тыс жұмыстарда қолдану»; « Шығармалары ұлттық тарихын оқыту тәжірибесінде Қазақстан суретшілер».
4	«Тіл және әдебиет» және «Бейнелеу өнері» білім беру саласы сабақтарының мектеп оқушыларының рухани дамуына тәрбиелік ықпал ету тәсілі ретінде кіріктіру жолдарын сипаттау.	3 сәуір, 2023ж.	5			«Тіл және әдебиет» және «Бейнелеу өнері» білім беру бағыттарының сабақтарын интеграциялау жолдары» элективті курсының ПОӘК
5	Бейне мазмұнын дайындау және анимациялық элементтері бар фильмді шығару	2023 жылғы 2 қаңтар	12			Анимациялық элементтері бар деректі фильм
6	Элективті курс бағдарламаларына авторлық құқықты тіркеу	2023 жылдың 1 қыркүйегі	4			Зияткерлік меншік объектісін мемлекеттік тіркеу туралы куәлік

9. Күтілетін нәтижелер

1. Ғылыми зерттеулердің нәтижелері Social Science Citation Index немесе Art and Humanities Citation Index, немесе Web of Science дерекқорының Ресейлік Citation Index индексында немесе Scopus мәліметтер базасында CiteScore процентімен кемінде 35 (отыз

бес), сонымен қатар кем дегенде жарияланады. ҚР БҒМ БҒССҚК ұсынған шетелдік және отандық басылымдарда екі мақала мен шолулар.

2. «Педагогикадағы кескіндеме» монографиясының шығуы күтілуде.

3. Қазақстандық баспаларда «Отандық кескіндеме арқылы ұлттың рухани жаңғыруы» кітабын шығару жоспарланып отыр.

4. Анимациялық элементтері бар деректі фильм шығару, авторлық оқу бағдарламасына арналған оқу материалдарын дайындау: «Сыныптан тыс жұмыстарда орыс кескіндемесін қолдану»; «Ұлттық тарихты оқыту практикасындағы Қазақстан суретшілерінің туындылары»; «Тіл және әдебиет» және «Бейнелеу өнері» білім беру бағыттары сабақтарының интеграциялану жолдары »

5. Жобаның шеңберінде Қазақстандық патенттік ведомствода электрондық оқулықтарға, монографияларға, кітаптарға зияткерлік меншік объектісін мемлекеттік тіркеу туралы авторлық куәлікті алу мүмкіндігі қарастырылған. Шетелдік патенттік кеңселерде (Еуропалық, Американдық, Жапондық) алынған нәтижелерді патенттеу қарастырылмаған.

6. Күтілетін ғылыми және әлеуметтік-экономикалық нәтиже.

Жүзеге асырылып жатқан жоба аясында зерттеу тобының мүшелері халықаралық конференцияларға қатысуды және шетелдік жетекші ғылыми орталықтар мен оқу орындарында шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтуді жоспарлап отыр. Жақын және алыс шетелдердегі педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттері үшін университеттік оқытуды ұйымдастыру тәжірибесімен танысу (іссапарлар мен тағылымдамалар ұйымдастыру арқылы) халықаралық тәжірибені интеграциялауға ықпал етеді.

Педагогикалық жоғары оқу орындарында қалыптасқан этномәдени жағдайды анықтайтын нақты факторларды ашып көрсету; қолда бар зерттеулерді талдау және жүйелеу; оқулықтар, оқу-әдістемелік құралдарды құру; педагогикалық мамандықтар студенттерінің этномәдени және мәдениетаралық дамуына арналған сындарлы ұсыныстар әзірлеу; мұғалімдерді даярлау - жоспарланған жұмыс рухани жаңғыру бағдарламасын іске асыру үшін білім беру процесінде орыс кескіндемесінің туындыларын әдістемелік тұрғыдан сауатты пайдалануға бағытталған. Алынған нәтижелердің мақсатты тұтынушылары білім беру ұйымдары болып табылады: орта жалпы білім беру және жоғары педагогикалық.

10. Библиография

1. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы / Казахстанская правда. - 2011 ж., 24 қазан.
3. Н.Ә. Назарбаев Тарих толқынында. - Алматы: Атамұра, 1999. - 298 б.
4. Н.Ә. Назарбаев. Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам // Казахстанская правда. – 2012. – № 218-219. – 10 маусым.
5. Н.Ә. Назарбаев. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру. /Электронды ресурс: <http://24.kz/ru/news/top-news/item/172320-statya-n-nazarbaeva-vzglyad-v-budush>
6. Мәңгілік Ел: Жоғары оқу орындарына арналған оқулық / М.Б. Касымбеков, С.Ж. Пралиев, К.К. Жампеисова и др. – Алматы: Ұлағат, 2015 – 336 б.
7. Қазақстан Республикасының президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ». – Астана, 2013.
8. Национальная программа Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Интеллектуальная нация-2020». /Республиканская газета «Айқын». 2008.
9. Формирование интеллектуального потенциала нации в условиях высшей школы: Сб. науч. тр. – Алматы: Изд-во «Ұлағат» КазНПУ имени Абая, 2012. – 336 с.

10. Концепция развития интеллектуального потенциала нации в системе непрерывного образования Республики Казахстан. – Алматы: «Ұлағат», 2013. - 36 б.
11. Стратегия «Казахстан - 2050» – новое политическое направление сформированного государства. Послание Президента Республики Казахстана Н.А. Назарбаева народу Казахстана //«Ақиқат». №1, 2013. – стр. 5 - 27.
12. Основы формирования интеллектуального потенциала будущего специалиста. Учебное пособие. – Алматы: Изд. «Ұлағат» КазНПУ им. Абая, 2014. – 296 с.
13. Ушаков Д.В. Интеллект: структурно-динамическая теория. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2003. - 264 с.
14. Садыков Т. Интеллектуальный облик будущего. /Т.Садыков //Современное образование, 2007. - №2. -С. 30-34.
15. Библер В.С. Нравственность. Культура. Современность (Философские размышления о жизненных проблемах). – М., 1990.
16. Балтабаев М.Х. Основы музыкально-эстетического воспитания учащейся молодежи средствами казахской традиционной художественной культуры.//Авт. докт.диссерт. – Алматы, 1994.
17. Кожаметова К.Ж. Методология общей и этнической педагогики в логико-структурных темах. – Алматы, 2005.
18. Наурызбай Ж.Ж. Этнокультурное образование. – Алматы, 1997.
19. Головнева Е.В.Теория и методика воспитания: Учебное пособие для студентов. – М., 2006.
20. Акбаева Л. Основы этноэстетического образования в Казахстане.//Высшая школа Казахстана, 2003, №1. – С.172-175.
21. Дуйсебек А.Т.Духовно-нравственные и национально-культурные ценности как методологическая основа содержания среднего образования. //Образование в Казахстане. – 2006, №4. – С.59-63
22. Сборник материалов Международной научной конференции «Современный человек в поисках души». – Алматы, 2006.
23. Барб-Галль Франсуаза Как говорить с детьми об искусстве; РГГУ - Москва, 2016. - 192 с.
24. Конрад фон Ланге Художественное воспитание в детской; Астер-Х - М., 2016. - 88 с.
25. Куцакова Л. Мастерская гжели. Альбом для творчества; Мозаика-Синтез - М., 2016. - 114 с.
26. Лыкова И. А. Проектирование образовательной области "Художественно-эстетическое развитие". Новые подходы в условиях введения ФГОС ДО; Цветной мир - М., 2017. - 144 с.
27. Назарова А. Полхов-Майдан. Альбом для творчества; Мозаика-Синтез - М., 2016. - 133 с.
28. Панжинская-Откидач В. А. М. А. Врубель. Мир волшебства и фантазии; Гостехиздат - Москва, 2016.- 125 с.
29. Радынова О.П. Художественно-эстетическое развитие ребенка в дошкольном детстве. Методические рекомендации; Дрофа - М., 2016. - 202 с.